
Vergaderjaar 2020 – 2021

35 526 Tijdelijke bepalingen in verband met maatregelen ter bestrijding van de epidemie van covid-19 voor de langere termijn (Tijdelijke wet maatregelen covid-19)

BA BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 april 2021

Per 6 april jl. heeft Duitsland Nederland aangewezen als 'hoogincidentiegebied'. Er gelden sindsdien strengere aanmeld- en testverplichtingen, met een grote impact op het dagelijks leven van veel mensen die in de grensregio wonen.

Met deze brief, die mede namens de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport wordt verzonden, informeer ik u over de oplossing die het kabinet wil bieden voor de inwoners van de Nederlandse grensregio's die voor werk, opleiding of zorg naar Duitsland moeten. Over de testverplichting en de gevolgen ervan zijn ook vragen gesteld door de Tweede Kamerleden Erkens en Aukje de Vries en de -leden Bergkamp en Romke de Jong¹. De antwoorden op hun vragen treft u in de bijlagen aan. Allereerst ga ik in op hoe de motie-Marijnissen c.s. over overleg met Duitsland over de verplichting van een negatieve testuitslag² is uitgevoerd.

Overleg met Duitsland over testplicht

Zowel in aanloop naar als na de afkondiging en inwerkingtreding van het besluit van de Duitse federale regering om Nederland als 'hoogincidentiegebied' aan te wijzen, heeft er op ambtelijk (onder andere via de Cross Border Taskforce Corona) en politiek niveau regelmatig overleg plaatsgevonden met de Duitse deelstaten en op federaal niveau. Dit overleg was er op gericht om onduidelijkheden weg te nemen en aandacht te vragen voor de effectiviteit en proportionaliteit van de maatregelen in het algemeen en de positie van grenswerkers en andere groepen noodzakelijk grensverkeer in het bijzonder. Daarnaast is er ook via en met de Benelux-landen contact met de Duitse federale en deelstatelijke autoriteiten. De deelstaat Noordrijn-Westfalen sluit tevens aan bij het wekelijkse Benelux-overleg over de coronacrisis.

Door de aan Nederland grenzende deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen is bij de implementatie van de federale regels zoveel mogelijk rekening gehouden met noodzakelijk grensverkeer. Voor 'grenspendelaars' (werknemers, scholieren, studenten en mensen die de grens minstens één keer per week passeren om voor familieleden te zorgen) geldt dat zij minder vaak, maar nog steeds een negatieve testuitslag van max. 72 uur oud (in plaats van 48 uur) moeten laten zien.

Een volledige uitzondering op de testplicht vanuit federaal niveau voor grenswerkers en andere groepen noodzakelijk grensverkeer is echter niet mogelijk. Alleen transportmedewerkers (met verblijfsduur tot 72 uur) en personen op doorreis zijn volledig uitgezonderd, en in Noordrijn-Westfalen geldt dat ook voor ouders die hun kinderen naar school brengen.

Het kabinet is zich ervan bewust dat Duitsland de maatregelen heeft genomen ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus. Een lager incidentieniveau in Nederland zal in combinatie met een oplopende vaccinatiegraad waarschijnlijk op termijn gaan leiden tot een versoepeling van de Duitse maatregelen. Over de laatste ontwikkelingen vindt wekelijks overleg plaats binnen de Cross Border Taskforce Corona.

Testvoorziening in de Nederlandse grensregio met Duitsland

Op dit moment blijft de Duitse testverplichting helaas een belemmering vormen voor veel inwoners van de grensregio met Duitsland. Dit geldt in het bijzonder voor grensgangers die vanwege werk, opleiding of zorg de grens met Duitsland moeten oversteken.

¹ Kamervragen 2021Z05962 en 2021Z05457

² Kamerstuk 25 295, nr. 1134

Het kabinet vindt deze situatie onwenselijk en zal daarom in de Nederlandse grensregio's die grenzen aan Duitsland een extra testvoorziening creëren voor de komende acht weken. Deze is uitsluitend bedoeld voor die mensen die wonen in Nederland maar werken of fysiek onderwijs volgen in Duitsland, of de grens passeren vanwege het verlenen van mantelzorg of bezoek aan een arts, die nu in Nederland alleen aangewezen zijn op commerciële teststraten. Voor deze doelgroepen zijn in totaal 400.000 tests beschikbaar.

Om de testvoorziening in de grensregio te realiseren zal het ministerie van BZK een opdracht verstrekken aan een marktpartij. Dat gebeurt in dit geval middels een gemotiveerd beroep op de uitzonderingsgrond dwingende spoed in de aanbestedingswet, art. 2.32c. Hiermee vindt, op basis van de aanbestedingswet, een rechtmatige afwijking plaats van de gebruikelijke aanbestedingsregels.

Streven is de testvoorziening na gunning op 7 mei operationeel te hebben. Daarbij is het van belang deze zo in te richten, dat alleen die groepen die woonachtig zijn in Nederland en naar hun werkgever, onderwijsinstelling, of zorglocatie moeten in Duitsland, van deze voorziening gebruik maken en misbruik wordt voorkomen. Daartoe zal gebruikers gevraagd worden een eigen verklaring in te vullen en aannemelijk bewijs te tonen, zoals een pasje van school, universiteit of werkgever, een werkgeversverklaring of een afspraakbevestiging van de arts. Dit zal steekproefsgewijs worden gecontroleerd.

De voorziening is niet bedoeld voor werknemers die woonachtig zijn in Duitsland en werknemers die in dienst zijn bij een werkgever die in Nederland gevestigd is. Inwoners van Duitsland kunnen gebruik maken van de (gratis) testvoorzieningen in Duitsland. Nederlandse werkgevers kunnen daarnaast voor werknemers die in Duitsland wonen of die daar moeten zijn voor werkzaamheden, gebruik maken van de financiële regeling van het ministerie van VWS voor het preventief testen van werknemers, als die werknemers niet thuis kunnen werken en op hun werk geen anderhalve meter afstand kunnen houden.

Budgettaire gevolgen

De budgettaire gevolgen van € 12 mln. worden in een incidentele suppletoire begrotingswet aan uw Kamer voorgelegd. Normaliter wordt nieuw beleid pas in uitvoering genomen nadat de Staten-Generaal de begrotingswet heeft geautoriseerd. Omdat het kabinet zo snel mogelijk de beoogde groep wil faciliteren bij het verkrijgen van het door Duitsland vereiste testcertificaat, acht het kabinet het wenselijk en in het belang van het Rijk om - vooruitlopend op formele autorisatie door beide Kamers - uitvoering te geven aan het besluit tot het organiseren van aanvullende testcapaciteit en de incidentele suppletoire begroting. Met het voorgaande wordt gehandeld conform artikel 2.27, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2016. De € 12 mln. geldt als maximum; indien minder dan € 12 mln. nodig blijkt, dan vloeien resterende middelen weer terug naar het generale beeld.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. R.W. Knops

Bijlage 1

Beantwoording schriftelijke vragen met kenmerk 2021Z05457

(ingezonden 7 april 2021)

Vragen van de leden Bergkamp en Romke de Jong (beiden D66) aan de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Economische Zaken en Klimaat over de Duitse testplicht bij grenswerkers

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel 'Duitse test-plicht zorgt voor ergernis en onduidelijkheid in Twente: 'Hoop niet dat dit lang gaat duren'?³

Antwoord op vraag 1

Ja.

Vraag 2

Hoe is over deze Duitse testplicht gecommuniceerd aan grenswerkers?

Antwoord op vraag 2

Betrokkenen in de grensregio – veiligheidsregio's, provincies, euregio's, bedrijven en stakeholders - zijn zo snel mogelijk zodra de informatie bevestigd kon worden hierover geïnformeerd. Grenswerkers en ander grensverkeer kunnen sinds de officiële bekendmaking via de kanalen van de grensinformatiepunten, rijksoverheid.nl en het reisadvies op nederlandwereldwijd.nl informatie vinden over de Duitse verplichtingen, waarbij voor specifieke vragen moet worden doorverwezen naar informatie (via de website en telefonisch) van de Duitse autoriteiten.

Vraag 3

Klopt het dat er geen uitzonderingen zijn voor mensen die wonen in Nederland maar werken in Duitsland, en dus continu een negatief testbewijs bij zich moeten hebben van ten hoogste 72 uur oud? Zo ja, waar vinden deze grenswerkers deze informatie?

Antwoord op vraag 3

Volgens de federale regels zijn alleen personen op doorreis en transportmedewerkers die korter dan 72 uur in Duitsland verblijven uitgezonderd van de testplicht. De testverplichting geldt dus inderdaad ook voor grenswerkers. De aan Nederland grenzende deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen hebben in hun 'Allgemeinverfügungen', waarmee ze de federale regels implementeren, wel aanvullende regels gesteld, die iets meer ruimte bieden voor grenswerkers, -scholieren en -studenten en frequent familiebezoek. Hierin staat dat grenspendelaars (werknemers, scholieren, studenten en mensen die de grens minstens 1 keer per week passeren om voor familieleden te zorgen) minder vaak, maar nog steeds een negatieve testuitslag van max. 72 uur oud (in plaats van 48 uur) moeten laten zien. Zij mogen deze test verder ook ná het passeren van de grens laten afnemen.

Informatie over de Duitse testplicht is onder meer te vinden via het reisadvies op www.nederlandwereldwijd.nl (zie ook het antwoord op vraag 2).

Vraag 4

Voor wie zijn de kosten van dit testbewijs als mensen wonen in Nederland maar werken in Duitsland?

Antwoord op vraag 4

Zoals in de Kamerbrief waarbij deze beantwoording is gevoegd, wordt aangegeven, is het streven dat deze grenswerkers vanaf 7 mei zich kosteloos kunnen laten testen bij speciale testvoorzieningen in de Nederlandse grensstreek met Duitsland.

Vraag 5

Hoeveel grenswerkers wonen in Nederland, maar werken in Duitsland?

³ Tubantia, 6 april 2021, 'Duitse test-plicht zorgt voor ergernis en onduidelijkheid in Twente: 'Hoop niet dat dit lang gaat duren'' (<https://www.tubantia.nl/enschede/duitse-test-plicht-zorgt-voor-ergernis-en-onduidelijkheid-in-twente-hoop-niet-dat-dit-lang-gaat-duren~adb7ac15/>).

Antwoord op vraag 5

Op basis van berekeningen van het CBS (grensdataportaal⁴) waren er in 2018 ruim 9.000 grenswerkers die in Nederland wonen en in Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen werken. Zelfstandigen zijn hierbij niet inbegrepen.

Vraag 6

Bent u bereid om de GGD-testlocatie, al dan niet tijdelijk, ook toegankelijk te maken voor grenswerkers die in Nederland wonen maar in Duitsland werken, zodat zij van de GGD gratis een negatief testbewijs kunnen krijgen, ondanks dat eerder is gesteld dat de GGD hier niet voor bedoeld is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 6

Nee. De GGD'en testen met als doel om de infectieziektebestrijding tegen te gaan; het preventief testen en verstrekken van testbewijzen maken daar inderdaad geen onderdeel van uit. De uitslag die de GGD geeft, voldoet bovendien niet aan de Duitse criteria voor een testbewijs. Bij de digitale testuitslag staat wel een datum, maar ontbreken het tijdstip en de naam. Ook wordt in een aantal gevallen de uitslag niet schriftelijk, maar telefonisch teruggekoppeld.

Vraag 7

Klopt het dat als mensen wonen in Duitsland maar werken in Nederland, zij zich in Duitsland wel gratis kunnen laten testen om een testbewijs te krijgen zodat zij naar Nederland kunnen reizen voor werk? Zo ja, bent u bereid dit ook te doen voor Nederlandse grenswerkers die in Duitsland werken?

Vraag 8

Bent u beiden in gezamenlijk overleg om een oplossing te bedenken voor de ontstane situatie van deze grenswerkers? Zo ja wat zijn hiervan de uitkomsten?

Antwoord op de vragen 7 en 8

In Duitsland biedt de overheid inderdaad voor inwoners van Duitsland gratis 'burgertesten' aan. Iedere burger mag zich wekelijks preventief laten testen, waarbij na een kwartier de uitslag en een bijbehorend testbewijs wordt gegeven. Zoals aangegeven in de brief waarbij deze beantwoording is gevoegd, wordt voor onder meer grenswerkers die in Nederland wonen en in Duitsland werken een kosteloze testvoorziening in de Nederlandse grensstreek gecreëerd.

Vraag 9

Kunt u, gezien de urgentie van de situatie, deze vragen zo spoedig mogelijk beantwoorden?

Antwoord op vraag 9

Ja, bij dezen.

⁴ Grensdata.eu

Bijlage 2

Beantwoording schriftelijke vragen met kenmerk 2021Z05962

(ingezonden 14 april 2021)

Vragen van de leden Erkens en Aukje de Vries (beiden VVD) aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over het verplicht moeten tonen van een negatief testbewijs bij de grens tussen Nederland en Duitsland.

Vraag 1

Kent u het artikel 'De kinderen van school halen net over de grens? Eerst een test doen.'⁵ Wat vindt u daarvan?

Antwoord op vraag 1

Ja. Het artikel geeft een beeld van de situatie aan de Duitse grens, waar sinds 6 april een testplicht geldt voor het inreizen vanuit Nederland naar Duitsland, ook voor grenswerkers en -scholieren. Dit heeft een grote impact op het dagelijks leven van de inwoners in de grensregio. Overigens zijn ouders die hun kinderen direct halen en brengen van en naar school, door Noordrijn-Westfalen juist uitgezonderd van de testplicht.

Vraag 2

Deelt u de mening dat voor mensen die afhankelijk zijn van het regelmatig de grens oversteken doordat hun kinderen over de grens op school zitten, hun baan of onderneming zich daar bevindt, of omdat ze voor medische redenen de grens over moeten, dat nog wel gewoon relatief eenvoudig mogelijk moet zijn? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe is dit nu geregeld? En hoe zou dit beter of makkelijker gemaakt kunnen worden?

Antwoord op vraag 2

Het kabinet deelt deze mening, en wil voor deze specifieke groepen daarom een testvoorziening creëren. Hier wordt in de Kamerbrief waarbij deze beantwoording is gevoegd, op ingegaan.

Vraag 3

Tot wanneer geldt de eis om een testbewijs te overhandigen bij het oversteken van de grens?

Antwoord op vraag 3

Voor de aanwijzing als hoogincidentiegebied, waaruit de eis voortvloeit, geldt als belangrijkste criterium dat sprake is van een 7-daagse incidentie van boven de 200 nieuwe besmettingen per 100.000 inwoners. Eventuele afschaling van de maatregelen door de autoriteiten naar de situatie van voor 6 april is onder andere afhankelijk van de ontwikkeling van de incidentie in Nederland.

Vraag 4

Welk overleg heeft er door Duitsland met Nederland over deze maatregel plaats gevonden? In hoeverre en hoe is er rekening gehouden met de hiervoor genoemde grensproblematiek?

Vraag 5

Op welke wijze is er door Duitsland afgestemd over de invoering van de eis om een testbewijs te overhandigen?

Vraag 6

Bent u bereid om op korte termijn de grensproblematiek te bespreken met uw collega's in Duitsland en te kijken welke praktische oplossingen er voor de genoemde grensproblematiek mogelijk zijn, zeker indien dit langere tijd gaat duren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kunt u de Tweede Kamer daarover zo snel mogelijk informeren, en wanneer is dat mogelijk?

⁵ <https://www.trouw.nl/binnenland/de-kinderen-van-school-halen-net-over-de-grens-eerst-een-test-doen~b27d7023/> Trouw 12 april 2021

Antwoord op vragen 4, 5 en 6

In aanloop naar de bekendmaking van het besluit heeft frequent (ambtelijk en politiek) contact plaatsgevonden tussen Nederland, de federale Duitse autoriteiten en de deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. Dit overleg was erop gericht om onduidelijkheden weg te nemen en aandacht te vragen voor de effectiviteit en proportionaliteit van de maatregelen in het algemeen en de positie van grenswerkers en andere groepen noodzakelijk grensverkeer in het bijzonder. De federale regering heeft het besluit en de inwerkingtreding ervan enkele dagen opgeschort, zodat er meer tijd was voor Nederland om een en ander verder uit te zoeken.

Ook na het besluit is er nog regelmatig contact geweest, onder andere via de Cross Border Corona Taskforce, om aandacht te vragen voor vragen en knelpunten uit de praktijk. Daarnaast is er via en met de Benelux-landen contact geweest over de Duitse grensmaatregelen.

Voor meer uitzonderingen biedt de federale regelgeving echter geen ruimte. Wel is in de implementatie van de federale regels door de deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen meer ruimte gecreëerd voor noodzakelijk grensverkeer. In hun 'Allgemeinverfügungen' staat dat grenspendelaars (werknemers, scholieren, studenten en mensen die de grens minstens 1 keer per week oversteken om voor familieleden te zorgen) minder vaak, maar nog steeds een test van max. 72 uur oud (in plaats van 48 uur) moeten laten zien, en dat zij deze test ook kunnen doen nádat ze de grens zijn gepasseerd, bijvoorbeeld bij hun werkgever. Verder zijn zoals gezegd ouders die hun kinderen direct halen en brengen van en naar school, door Noordrijn-Westfalen uitgezonderd van de testplicht.

Slechts in één lokaal geval kon voor een concreet gebied een ontheffing worden gecreëerd, namelijk in het grensdorp Dinxperwick - een samensmelting van het Nederlandse Dinxperlo (gemeente Aalten) en Duitse Suderwick (gemeente Bocholt).

Verder is in Duitsland de testcapaciteit uitgebreid en worden werkgevers in Duitsland verplicht hun werknemers kosteloos tweemaal per week een test aan te bieden. Een en ander biedt echter niet voor alle in Nederland woonachtige grenspendelaars een oplossing. Voor inwoners van Nederland die voor werk, opleiding of zorg naar Duitsland moeten en die tot nu toe zijn aangewezen op commerciële teststraten, heeft het kabinet daarom besloten aan Nederlandse zijde een testvoorziening in te richten. De Kamer wordt hierover nader geïnformeerd in de Kamerbrief waarbij deze beantwoording is gevoegd.